

Rivojlanishda nuqsoni bo'lgan bolalarni kompleks o'rganish

Mengto'rayeva Nilufar

Abduxoliqova Ozoda

Salimova Shahina

Abdu Maxsus pedagogika (logopediya) yo'nalishi

518-22 guruh talabalari

Anatatsiya: Maqolada rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarni erta aniqlab ularga tashxis qo'yish, va nuqsonni erta bartaraf etish, bolalarni tasviriy faoliyat jarayonida nutqini rivojlantirishning umumiy va maxsus didaktik tamoyillarini, shakli, mazmuni, metodlari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Reabilitatsiya, kompleks, nuqson, rivojlanish, ijtimoiy, diagnostik, psixik, jismoniy, intellektual, tashxis, skrinni, defferensial, defektolog, nutq, tasviriy faoliyat.

Kirish. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarni erta aniqlab ularga tashxis qo'yish, va nuqsonni erta bartaraf etish, ularga har tomonlama o'rganib kompleks yondashuv ishlari olib borish lozim. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarga reabilitatsiya ishlarini o'z vaqtida olib borib jamiyatimizga, o'z tengqurlari o'rasiga tezroq qo'shishimiz lozim.

Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarga samarali ta'lim, tarbiya berish, ijtimoiy moslashuvini yaratish uchun uning rivojlanish imkoniyat va xususiyatlarini to'g'ri baholay olishga bog'liqdir. Bu vazifani rivojlanish nuqsonlarini kompleks psixologo-pedagogik diagnostika qilish orqali amalga oshirish mumkin. Psixologopedagogik diagnostika rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarning kamchiliklarini aniqlash, bolaning psixik-jismoniy xususiyatlarini e'tiborga olgan holda unga individual psixologo-pedagogik yondashuvni ta'minlaydi. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun maxsus maktabgacha va maktab ta'lim muassasalari faoliyat ko'rsatadi. Ushbu bolalarni psixik va jismoniy rivojlanishini ta'minlovchi ta'lim sharoitlar yaratilgan. Bunday sharoitlardan avvalo har bir bolaning xususiyatlari e'tiborga olgan holda yakka yondashuvni talab etadi. Ushbu yondashuv maxsus dastur, metod, keraqli maxsus texnik vositalarni, maxsus tayyorgarlikka ega pedagog, psixolog, defektolog va boshqalar bilan birgalikda kerakli tibbiy - profilaktik hamda davolov tadbirlarini, maxsus ijtimoiy yordamni, maxsus ta'lim muassasalarini texnik va ilmiy-metodik jihatdan ta'minlashni o'z ichiga oladi. Hozirgi kunda turli xil maxsus ta'lim muassasalari mavjud. Bolalar puxta saralash natijasida qabul qilinishi mo'ljalangan va O'zbekiston respublikasi xalq ta'lim vazirligi tomonidan tasdiqlangan maxsus ta'lim dasturlarini amalga oshiradigan maxsus ta'lim muassasalar bilan bir qatorda turli Journal reabilitatsiya markazlari, rivojlantirish markazlari, aralash guruhlar ochilgan. Shuningdek, umuta'lim maktabgacha ta'lim muassasalarida, umumta'lim maktablarda psixik va jismoniy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarni

uchratish mumkin. Ushbu nuqsonlarning ko'rinishi turlicha bo'lishi mumkin. Son jihatdan yirik bo'lgan guruhni harakatlanish, sensor yoki intellektual sohalarda nuqsonlari aniq ifodalanmagan: eshitishda, ko'rishida, fazoviy-idrok tassavurlarida, harakat-tayanch apparatida, fonematik idrokida nuqsoni bo'lgan, hissiy-irodaviy buzilishli, nutqiy rivojlanishida kamchiliklarga ega, xulq buzilishlariga ega, psixik rivojlanishi orqada qolgan, somatik sust bolalar tashkil etadi. Yaqqol ifodalangan psixik yoki jismoniy rivojlanishdagi nuqsonlar maktabgacha yoshda aniqlansa, yengil nuqsonlar uzoq vaqt mobaynida e'tiborsiz qoladi

1. Individual yondashuv: Har bir bolaning rivojlanish xususiyatlari, qobiliyatlari va ehtiyojlari turlicha bo'lishi mumkin. Shuning uchun o'rganish jarayonida individual yondashuvni qo'llash zarur.

2. Moslashtirilgan ta'lim dasturi: Nuqsoni bo'lgan bolalarga moslashtirilgan o'quv dasturlari ishlab chiqilishi kerak. Bu dasturlar bolaning aqliy, jismoniy yoki emotsional holatiga mos bo'lishi kerak.

3. Psixologik yordam: Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun psixologik yordam ko'rsatish muhim ahamiyatga ega. Bu yordam bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishga, stressni kamaytirishga va ijtimoiy muloqotni yaxshilashga yordam beradi.

4. Maxsus o'qituvchilar va mutaxassislar: Bunday bolalar uchun maxsus tayyorlangan o'qituvchilar, defektologlar va pedagoglar yordamida ta'lim olishlari mumkin. Ular bolaga o'rgatishning eng samarali usullarini tanlashda yordam beradi.

5. Ijtimoiy va jismoniy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash: O'rganish jarayonida bolalar ijtimoiy va jismoniy faoliyatlarda ham ishtirok etishlari uchun turli xil mashg'ulotlar, sport va ijodiy faoliyatlar o'tkazilishi lozim.

6. Oila va jamiyat ishtiroki: Bolaning rivojlanishida oila va jamiyatning roli katta. Ular bolaga qo'llab-quvvatlash, sevgi va g'amxo'rlik ko'rsatish orqali uning muvaffaqiyatli rivojlanishiga yordam beradi. Kompleks yondashuv, ya'ni bolaning barcha rivojlanish jihatlarini birgalikda hisobga olish, uning salomatligini va ta'limdagi muvaffaqiyatini oshirishi mumkin. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar turli xil ehtiyojlarga ega bo'lib, bu nuqsonlar ularning jismoniy, aqliy, emotsional va ijtimoiy rivojlanishiga ta'sir qiladi. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarni turli yo'sinda tasniflash mumkin, ularning asosiy turlari quyidagicha bo'lishi mumkin:

1. Aqliy rivojlanish nuqsoni (intellektual nogironlik): Bu turdagi bolalar miyaning rivojlanishida kechikish yoki jiddiy nuqsonlarga ega bo'lishi mumkin. Ular o'qish, yozish, mantiqiy fikrlash va boshqa aqliy faoliyatlarda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Aqliy rivojlanish nuqsoni o'rtacha yoki og'ir bo'lishi mumkin.

2. Jismoniy nuqsonlar: Jismoniy nuqsonlar bolaning harakat qilish, koordinatsiya va muvozanatni saqlash qobiliyatiga ta'sir qilishi mumkin. Bu turdagi nuqsonlar bola motor faoliyatida cheklovlar, yurish yoki to'g'ri harakat qilishda qiyinchiliklar keltirib chiqaradi. Masalan, serebral falaj, muskullarni ishlov berishdagi nuqsonlar yoki ortopedik muammolar.

3. Tilda rivojlanish nuqsonlari: Tildan foydalanishda qiyinchiliklarga ega bo'lgan bolalar, nutq va muloqotda kechikishlar yoki nuqsonlar ko'rsatishi mumkin. Bu, masalan, disleksiya (o'qish qiyinchiliklari), afaziya (nutq va tilning buzilishi) yoki boshqa nutqni rivojlantirish nuqsonlari bo'lishi mumkin.

4. Autizm spektridagi buzilishlar: Autizm spektridagi buzilishlar (ASB) bolaning ijtimoiy munosabatlar o'rnatishda, muloqotda va harakatlarda aniq muammolarni yuzaga keltiradi. Bu bolalar uchun muloqot qilish, ijtimoiy interaktsiyalarni amalga oshirish va qayta-qayta takrorlanadigan xatti-harakatlar ko'rinishi mumkin.

5. Emozional va xulq-atvor nuqsonlari: Ba'zi bolalar hissiy va xulqiy rivojlanishda kechikishlarga duch keladi. Ular kuchli tashvish, depressiya, agressiya yoki boshqa xulq-atvor muammolari bilan kurashishlari mumkin. Masalan, tantrumlar (agressiv xatti-harakatlar) yoki g'azabni boshqarishda qiyinchiliklar.

6. Sensor nuqsonlar: Bu turdagi bolalar ko'rish yoki eshitish qobiliyatida muammolarga duch kelishadi. Ko'rish yoki eshitish nuqsonlari bolaning o'rganish jarayoniga ta'sir qiladi va ba'zan maxsus o'qitish yoki yordamga ehtiyoj tug'diradi.

7. O'rgatishda o'ziga xos qiyinchiliklar (learning disabilities): Bu bolalar umumiy aqliy rivojlanishida sezilarli muammolar bo'lmas-da, ma'lum o'quv faoliyatlarida (masalan, o'qish, yozish yoki matematikani tushunish) jiddiy qiyinchiliklar ko'rsatishadi. Disleksiya va diskalkuliya kabi holatlar bunga misol bo'ladi.

8. Sotsial va ijtimoiy rivojlanish nuqsonlari: Ba'zi bolalar o'z his-tuyg'ularini boshqarishda yoki boshqalar bilan ijtimoiy munosabatlar o'rnatishda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Bu, masalan, ijtimoiy xavfsizlikni tushunmaslik yoki boshqalar bilan empatiya va hissiy muloqot qilishda qiyinchiliklarga olib kelishi mumkin. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar har bir holatda alohida yondashuvlarni va maxsus yordamni talab qiladi. O'qitish va rivojlantirish jarayonida ularning ehtiyojlariga moslashgan individual yondashuvlar muhim hisoblanadi. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarning o'qish jarayoni ko'plab maxsus yondashuvlarni va o'qitish metodlarini talab qiladi. Bu jarayon, bolaning Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarning o'qish jarayonini samarali tashkil qilish uchun quyidagi omillarni hisobga olish zarur: 1. Individual yondashuv Har bir bolaning rivojlanishidagi nuqsonlar va o'rganish ehtiyojlari turlicha bo'lganligi sababli, o'qish jarayonida individual yondashuvni qo'llash juda muhim. O'qituvchi bola bilan yaqin aloqada bo'lib, uning ehtiyojlariga moslashtirilgan darslar rejasini ishlab chiqadi. Bu, masalan, ba'zi bolalar uchun o'quv materiallarini oddiylashtirish yoki qo'shimcha vizual materiallardan foydalanishni o'z ichiga oladi.

2. Maxsus o'quv materiallari va metodlar Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun o'quv materiallari va metodlarni maxsus moslashtirish zarur. Masalan, aqliy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun oddiy va qisqa matnlar, tasvirlar, diagrammalar yoki raqamli materiallar yordamida o'qitish samarali bo'lishi mumkin. Shuningdek, bolaning ehtiyojiga qarab ko'proq takrorlash, mashqlarni qismlarga bo'lish va o'qish jarayonini tezlashtirish yoki sekinlashtirish kerak bo'lishi mumkin.

3. Ko'p hissiy (sensor) metodlardan foydalanish O'qish jarayonida ko'p hissiy metodlar, ya'ni bola bir vaqtning o'zida ko'rish, eshitish va harakat qilish orqali o'rganishi mumkin bo'lgan metodlardan foydalanish juda samarali. Masalan, harflar va so'zlarni o'rgatishda vizual materiallar (rasmlar, harflar kartalari), tovushli kitoblar yoki qo'llanmalar orqali yordam berish, bolaning o'rganish jarayonini sezilarli darajada yaxshilaydi.

4. Dastlabki o'qish va yozish qobiliyatlarini rivojlantirish O'qish jarayonida rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarga dastlabki o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda maxsus yondashuvlar talab etiladi. Bu bolalarga o'qish va yozishni o'rgatish uchun repetitiv mashqlar, o'qishning oddiy ko'nikmalarini asta-sekin rivojlantirish, shuningdek, turli xil o'yin va faolliklar yordamida amalga oshiriladi. Masalan, harflarni tanish, so'zlarni yozish, qisqa matnlarni o'qish va tushunish kabi mashqlar bolalarga katta yordam beradi.

5. O'quv muhitini moslashtirish Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun o'quv muhitini ijobiy va qulay qilish zarur. Bu ularning konsentratsiyasini yaxshilash, stressni kamaytirish va muvaffaqiyatli o'rganishiga yordam beradi.

6. O'qituvchilar va mutaxassislarining roli Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun maxsus o'qituvchilar yoki mutaxassislar (defektologlar, psixologlar) tomonidan o'qitish muhim ahamiyatga ega. Bu mutaxassislar bolaning ehtiyojlarini tushunib, o'qish jarayonini to'g'ri tashkil qilishga yordam beradi, shuningdek, o'quv dasturlarini individual tarzda moslashtiradi.

7. Psixologik va emotsional yordam Bolalar uchun psixologik yordam o'qish jarayonida muhim rol o'ynaydi. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar o'zini o'rganish jarayonida tez-tez noqulaylik yoki o'zini past baholash tuyg'usini his qilishi mumkin. Shuning uchun, bolaning ishonchini oshirish, motivatsiyasini mustahkamlash va emotsional yordam ko'rsatish juda muhimdir.

8. Yangi texnologiyalardan foydalanish Kompyuter va boshqa texnologik vositalardan foydalanish rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarning o'qish jarayonini yaxshilashda foydali bo'lishi mumkin. Interaktiv o'quv dasturlari, videolar, va o'quv ilovalari bolalar uchun foydali va qiziqarli bo'lishi mumkin. Bu, ayniqsa, bolalar uchun o'rganish jarayonini yanada jozibali va interaktiv qilishga yordam beradi.

9. Ijtimoiy va guruh faoliyatlari Bolaning ijtimoiy rivojlanishiga yordam berish uchun guruhda o'rganish faoliyatlari, o'yinlar va mashg'ulotlar o'tkazilishi mumkin. ijtimoiy munosabatlarni ham rivojlantiradi. o'rganishi mumkin.

10. Oila ishtiroki Bolalar o'qish jarayonida oilaning faol ishtirokini ham hisobga olish muhim. Oila bolaning uyda qo'llab-quvvatlanishi, o'qishdagi muvaffaqiyatlari haqida o'qituvchi bilan muntazam aloqada bo'lishi kerak. Oila, shuningdek, bolaning o'rganish jarayonida himoya va rag'batlantiruvchi muhit yaratishda muhim rol o'ynaydi. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun o'qish jarayoni individual ehtiyojlarga mos ravishda tashkil etilsa, ularning ta'limdagi muvaffaqiyati sezilarli darajada oshadi. Maxsus yondashuvlar va o'quv metodlarini qo'llash orqali bola o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishiga yordam berish mumkin. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarning o'qish jarayoni ko'plab maxsus yondashuvlarni va o'qitish metodlarini talab qiladi. Bu jarayon, bolaning rivojlanishida mavjud bo'lgan nuqsonlarga qarab, o'ziga xos o'zgartirishlarni o'z ichiga oladi. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarning o'qish jarayonini samarali tashkil qilish uchun quyidagi omillarni hisobga olish zarur:

1. Individual yondashuv Har bir bolaning rivojlanishidagi nuqsonlar va o'rganish ehtiyojlari turlicha bo'lganligi sababli, o'qish jarayonida individual yondashuvni qo'llash juda muhim. O'qituvchi bola bilan yaqin aloqada bo'lib, uning ehtiyojlariga moslashtirilgan darslar rejasini ishlab chiqadi. Bu, masalan, ba'zi bolalar uchun o'quv materiallarini oddiylashtirish yoki qo'shimcha vizual materiallardan foydalanishni o'z ichiga oladi.

2. Maxsus o'quv materiallari va metodlar Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun o'quv materiallari va metodlarni maxsus moslashtirish zarur. Masalan, aqliy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun oddiy va qisqa matnlar, tasvirlar, diagrammalar yoki raqamli materiallar yordamida o'qitish samarali bo'lishi mumkin. Shuningdek, bolaning ehtiyojiga qarab ko'proq takrorlash, mashqlarni qismlarga bo'lish va o'qish jarayonini tezlashtirish yoki sekinlashtirish kerak bo'lishi mumkin.

3. Ko'p hissiy (sensor) metodlardan foydalanish O'qish jarayonida ko'p hissiy metodlar, ya'ni bola bir vaqtning o'zida ko'rish, eshitish va harakat qilish orqali o'rganishi mumkin bo'lgan metodlardan foydalanish juda samarali. Masalan, harflar va so'zlarni o'rgatishda vizual materiallar (rasmlar, harflar kartalari), tovushli kitoblar yoki qo'llanmalar orqali yordam berish, bolaning o'rganish jarayonini sezilarli darajada yaxshilaydi.

4. Dastlabki o'qish va yozish qobiliyatlarini rivojlantirish O'qish jarayonida rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarga dastlabki o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda maxsus yondashuvlar

talab etiladi. Bu bolalarga o'qish va yozishni o'rgatish uchun repetitiv mashqlar, o'qishning oddiy ko'nikmalarini asta-sekin rivojlantirish, shuningdek, turli xil o'yin va faolliklar yordamida amalga oshiriladi. Masalan, harflarni tanish, so'zlarni yozish, qisqa matnlarni o'qish va tushunish kabi mashqlar bolalarga katta yordam beradi.

5. O'quv muhitini moslashtirish Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun o'quv muhitini ijobiy va qulay qilish zarur. Bu ularning konsentratsiyasini yaxshilash, stressni kamaytirish va muvaffaqiyatli o'rganishiga yordam beradi. Darslar uchun xotirjam va tartibli joy yaratish, ortiqcha stimulyatorlardan qochish, bolaning hissiy va jismoniy holatini hisobga olish muhim.

6. O'qituvchilar va mutaxassislarining roli Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun maxsus o'qituvchilar yoki mutaxassislar (defektologlar, psixologlar) tomonidan o'qitish muhim ahamiyatga ega. Bu mutaxassislar bolaning ehtiyojlarini tushunib, o'qish jarayonini to'g'ri tashkil qilishga yordam beradi, shuningdek, o'quv dasturlarini individual tarzda moslashtiradi.

7. Psixologik va emotsional yordam Bolalar uchun psixologik yordam o'qish jarayonida muhim rol o'ynaydi. Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar o'zini o'rganish jarayonida tez-tez noqulaylik yoki o'zinipast baholash tuyg'usini his qilishi mumkin. Shuning uchun, bolaning ishonchini oshirish,

8. Yangi texnologiyalardan foydalanish Kompyuter va boshqa texnologik vositalardan foydalanish rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarning o'qish jarayonini yaxshilashda foydali bo'lishi mumkin. Interaktiv o'quv dasturlari, videolar, va o'quv ilovalari bolalar uchun foydali va qiziqarli bo'lishi mumkin. Bu, ayniqsa, bolalar uchun o'rganish jarayonini yanada jozibali va interaktiv qilishga yordam beradi.

9. Ijtimoiy va guruh faoliyatlari Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarning o'rganish metodikasi, ularning individual ehtiyojlariga moslashgan, maxsus pedagogik va psixologik yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Har bir bolaning rivojlanishidagi nuqsonlar va qobiliyatlar turlicha bo'lgani sababli, metodika moslashuvchan bo'lishi va bolaning imkoniyatlarini to'liq ochish uchun zarur vositalar va usullarni o'z ichiga olishi kerak. Quyida rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalarga qo'llaniladigan asosiy o'rganish metodikalari keltirilgan:

1. Individual yondashuv metodikasi Har bir bolaning rivojlanishida nuqsonlar turlicha bo'lganligi sababli, individual yondashuv eng muhim metodlardan biridir. O'qituvchi har bir bolani alohida tushunib, uning qobiliyatlari, ehtiyojlari va qiyinchiliklarini inobatga olgan holda darsni tashkil qiladi. Bu metodikaning asosiy tamoyili — har bir bolaning o'ziga xosligi va uning rivojlanishiga mos ravishda darslar rejasini tuzish. Maxsus o'quv dasturlari: Bola uchun individual o'quv dasturlari ishlab chiqiladi, bu dasturlar bolaning imkoniyatlari va rivojlanish xususiyatlariga moslashtirilgan bo'ladi. Repetitiv mashqlar: Bola o'rganayotgan materialni yaxshi anglab olish uchun bir necha marta takrorlash zarur bo'lishi mumkin.

2. Sensor va ko'p hissiy metodlar Ko'p hissiy metodlar bolaning bir nechta hissiyotlari (ko'rish, eshitish, tegish, harakat qilish) orqali o'rganishga asoslangan. Bu metodlar rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun samarali bo'lishi mumkin, chunki ular o'qish jarayoniga ko'proq jalb qilinadi va yangi materialni turli kanallar orqali o'zlashtiradi. Vizual materiallar: Rasmlar, diagrammalar, kartochkalar, video materiallar yordamida o'rganish jarayoni sezilarli darajada yaxshilanadi. Tovushli materiallar: O'quv jarayonida tovushli kitoblar, audio fayllar va o'yinlar orqali eshitish yordamida o'rganish samarali bo'ladi. Amaliy faoliyatlari: Harakatlar orqali o'rganish, masalan, ko'rgazmali mashg'ulotlar yoki o'quv o'yinlari, bolaning tushunishini kuchaytiradi.

3. O'yin asosida o'qitish O'yin metodikasi rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun samarali o'qitish vositasi sifatida keng qo'llaniladi. O'yinlar bolalar uchun qiziqarli va o'rganishga jalb qiluvchi bo'lib, ular o'rgangan materialni yanada yaxshi o'zlashtiradilar. O'yinlar yordamida

bolalarning kognitiv, emotsional va ijtimoiy rivojlanishi ham qo'llab-quvvatlanadi. Ta'limiy o'yinlar: Harflar, sonlar, ranglar va shakllarni o'rgatish uchun o'yinlar orqali bolalarga yangi bilimlarni qiziqarli tarzda etkazish mumkin. Ijtimoiy o'yinlar: Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish uchun guruh o'yinlari, shuningdek, do'stlik va hamkorlikni rag'batlantiruvchi faoliyatlar qo'llanilishi mumkin.

4. Kognitiv metodlar Kognitiv metodlar, asosan, bolalarning fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan. Bu metod bolaga ma'lum ma'lumotlarni qabul qilish, saqlash va qayta ishlashni o'rgatadi. Muammoni hal qilish: Bolalarni mustaqil fikrlashga o'rgatish va muammolarni hal qilish orqali ularning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish. Tasavvur qilish: Bolalarni o'ylash va tasavvur qilishga undash, ularning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi.

5. Repetitiv (takrorlash) metodikasi Repetitiv metod — o'rganish jarayonida materialni takrorlashga asoslangan. Bu metod rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun juda samarali, chunki ular o'rganilayotgan mavzuni yaxshiroq anglashlari uchun ko'p marta takrorlashni talab qiladi. Takrorlash va mustahkamlash: Har bir o'rganilgan ma'

Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar haqida o'rganish uchun bir nechta ilmiy va pedagogik adabiyotlar mavjud. Ushbu adabiyotlar ta'lim, psixologiya, defektologiya, va inkluziv ta'lim sohalarida rivojlanishida.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. "Pedagogika va maxsus ta'lim" (Q. M. Khasanova)
2. "Maxsus ta'lim: nazariya va amaliyot" (Sh. Sh. Fayzullayeva)
3. "Defektologiya asoslari" (T. F. Alekseeva, N. V. Krutova)
4. "Inkluziv ta'lim" (N. M. Kolb, R. L. Williams)
5. "Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar bilan ishlash metodikasi" (M. A. Belova)
6. "Maxsus ta'lim va inkluziv o'qitish" (A. P. Rukhayev, I. D. Safonova)
7. "Rivojlanishidagi nuqsonlar: pediatriya va psixologiya nuqtai nazaridan" (V. F. Gukov, O. P. Ivanova)
8. "O'qitishda maxsus metodlar" (S. M. Lifanov, T. I. Sorokina)
9. "Inkluziv ta'lim va maxsus pedagogik yordam" (L. A. Frolova)